

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk

129574-106355-VGP

Bijlage(n)

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Datum 3 juli 2013
Betreft Risicobeoordeling RIVM over de shisha-pen

Geachte voorzitter,

Op 23 april 2013 heb ik in antwoord op vragen van uw Kamer aangegeven dat het RIVM een inschatting zal maken van de gezondheidsrisico's van de shisha-pen¹. Vandaag zal het RIVM het resultaat van dit onderzoek publiceren op de website tabakinfo.nl.

Een shisha-pen is een elektronische waterpijp in de vorm van een pen die verkrijgbaar is in allerlei kleuren en smaken. De pen is wegwerpbaar of oplaadbaar en navulbaar en is verkrijgbaar met of zonder nicotine. Als de shisha-pen nicotine bevat, is het product vergelijkbaar met een e-sigaret. Het RIVM heeft meerdere smaken van een in het segment veel verkochte, wegwerpbare shisha-pen onderzocht. Deze pen bevat geen nicotine. Sociaal-maatschappelijke aspecten van het gebruik van de pen zijn niet onderzocht.

De hoofdbestanddelen van de shisha-pen zijn propyleenglycol en glycerol. Beide stoffen worden veilig toegepast in onder andere voedingsmiddelen, cosmetica en andere producten. Bij gebruik van de shisha-pen worden deze stoffen echter geïnhaleerd. Propyleenglycol wordt ook gebruikt in rookmachines voor het maken van namaakrook in bijvoorbeeld theaters.

Gebruik van de pen leidt tot blootstelling van luchtwegen en longen aan de damp van propyleenglycol en glycerol. Het RIVM concludeert dat kortdurend gebruik kan leiden tot irritatie van de luchtwegen (droge keel of hoesten). Effecten na langdurig gebruik kunnen aan de hand van de beschikbare gegevens niet worden ingeschat, mede omdat nog onvoldoende bekend is hoe consumenten de shisha-pen precies gebruiken.

De NVWA heeft de onderzoeksresultaten van het RIVM bestudeerd en is op basis van deze informatie tot de conclusie gekomen dat er geen sprake is van een onveilig product zoals bedoeld in de productveiligheidswetgeving.

---

¹ Beantwoording kamervragen over invloed van nepsigaretten op jonge kinderen. 23 april 2013.

De NVWA overweegt daarbij dat irritatie van de luchtwegen, hoesten en een droge keel door gebruik van de shisha-pen, onvoldoende aanleiding is om op basis van de productveiligheidswetgeving maatregelen te nemen tegen dit product. Daarnaast moet worden opgemerkt dat irritatie een reden kan zijn voor consumenten om het gebruik van het product te staken. Ook zouden consumenten zich de vraag moeten stellen waarom ze dit product überhaupt willen gebruiken.

Kenmerk

129574-106355-VGP

Omdat het product nog maar kort in Nederland wordt verkocht, is er weinig informatie beschikbaar over de populariteit onder consumenten. Het is niet bekend of consumenten het product langdurig zullen gebruiken. Uit voorlopige resultaten van een internetsurvey door het Trimbos-instituut in 2013 onder jongeren en jongvolwassenen die geregeld uitgaan, bleek dat van degenen die in het afgelopen jaar tabak hadden gerookt, 10% ook wel eens een shisha-pen had gebruikt². Bijna de helft (47%) had dat niet gedaan en 42% wist niet wat een shisha-pen was. Verder heeft het actualiteitenprogramma EenVandaag onderzoek gedaan naar het gebruik van de shisha-pen onder 2600 jongeren van 12 tot en met 24 jaar³. De helft van de jongeren was niet bekend met het product en 3 procent had de shisha-pen wel eens gebruikt. Volgens EenVandaag duiden de resultaten niet op een trend onder jongeren.

Een shisha-pen met nicotine zal na de herziening van de huidige Europese Tabaksproductenrichtlijn als nicotinehoudend product onder de tabakswetgeving vallen. Het is de bedoeling dat dergelijke producten worden voorzien van een gezondheidswaarschuwing en dat het nicotinegehalte wordt gemaximeerd.

Het gebruik van de shisha-pen maakt deel uit van monitoringsprogramma's. Als uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat het gebruik van de shisha-pen in Nederland stijgt en dat de gebruiksduur ook toeneemt, zal op grond van deze gegevens worden bezien of verdere maatregelen nodig zijn. Vooralsnog geven de gevaareigenschappen in combinatie met de gebruiksgegevens van het product geen aanleiding tot maatregelen.

Hoogachtend,
de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

drs. M.J. van Rijn

---

² Trimbos-instituut, Nationaal Expertisecentrum Tabaksontmoediging. Factsheet Shisha-pen. Mei 2013. Beschikbaar via: <http://www.trimbos.nl/webwinkel/productoverzicht-webwinkel/alcohol-en-drugs/af/af1226-factsheet-shishapen>

³ EenVandaag. De shisha-pen: als een lopend vuurtje. 16 mei 2013. Beschikbaar via: http://1vjongerenpanel.eenvandaag.nl/uitslagen/45861/de_shisha_wat_